

УДК 343.2
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2022.16>

Ю. В. Луценко

orcid.org/0000-0002-8731-2941

доктор юридичних наук, доцент

*Міжвідомчого науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою злочинністю
при Раді національної безпеки і оборони України*

М. М. Денисенко

orcid.org/0000-0002-8212-8264

кандидат юридичних наук,

*докторант відділу аспірантури і докторантури
Національної академії Служби безпеки України*

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

Постановка проблеми. У сучасну епоху посилення інформаційного протиборства предметом наукового інтересу все частіше стають питання воєнної безпеки держави. Сьогодні під впливом використання сучасних інноваційних технологій виникла і набирає стрімкого розвитку нова військово-політична загроза міжнародному правопорядку.

Сучасні етапи науково-технологічного розвитку світового співтовариства нерозривно пов'язані з упровадженням передових технологій. Сьогодні в нашій країні створені належні передумови переходу до суспільства нової генерації, що базується на інноваційних технологіях, наскрізній цифровізації виробництва, інформаційних і телекомунікаційних розробках, які забезпечують актуальність і достовірність інформації [1, с. 5].

Саме тому протидія злочинності, у тому числі у сфері інформаційних технологій, в умовах воєнного стану є актуальною проблематикою в сучасних умовах державотворення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження питань, які стосуються протидії злочинності в умовах воєнного стану, а також виявлення проблемних питань кримінально-правової охорони інформації та вироблення на цій основі рекомендацій щодо підвищення ефективності кримінально-правового впливу на осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. У різні часи проблемам протидії злочинності в умовах воєнного стану було присвячено велику кількість робіт. Вагомий науковий доробок у дослідженні даної проблематики зробили такі науковці, як: А. А. Вознюк [2], Б. М. Головкін [3; 4; 5], М. В. Карчевський [6], О. Г. Колб [7] та інші.

Не дивлячись на те, що більшість наукових розробок були виконані у різні часи державотворення України, праці цих науковців залишаються фундаментальними та актуальними й доте-

пер. Наявна збройна агресія РФ проти України і запровадження на всій території нашої держави воєнного стану потребують спеціальних правових механізмів протидії злочинності в умовах воєнного стану, а також охорони інформаційної безпеки нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Розвідувальні органи іноземних держав традиційно розглядають воєнну інформацію з обмеженим доступом як головний пріоритет у своїй діяльності. Виходячи з наведеного, основними завданнями забезпечення інформаційної безпеки у воєнній сфері є:

- створення нормативно-правової бази забезпечення інформаційної безпеки у воєнній сфері;
- забезпечення безпеки інформаційних і телекомунікаційних мереж та систем, як розгорнутих, так і тих, що створюються;
- виявлення, оцінка та прогнозування загроз інформаційній безпеці у воєнній сфері;
- організація антивірусного захисту інформації і сертифікація інформаційних процесів, програм та засобів, які використовуються в інтересах забезпечення інформаційної безпеки у воєнній сфері;
- ліцензування діяльності підприємств, установ та організацій, що проводять роботи, пов'язані із використанням таємної інформації та інформації з обмеженим доступом, а також зі створенням засобів захисту інформації;
- захист каналів зв'язку;
- регламентація порядку і правил використання технічних засобів передачі та обробки інформації у воєнній сфері;
- захист інформаційних систем і засобів зв'язку від вогневого ураження противника;
- захист особового складу від інформаційно-психологічного впливу противника [8, с. 4].

Особливого значення виконання цих завдань набувають безпосередньо під час збройного конфлікту або в умовах воєнного стану. Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [9]

визначено, що воєнний стан це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ст. 1).

Спираючись на вищенаведене нормативне визначення, можна відзначити наступні особливості воєнного стану, які впливають на порядок, засоби та методи захисту інформації:

- в умовах воєнного стану значно зростає ймовірність настання тяжких та особливо тяжких наслідків від вчинених кримінальних правопорушень в інформаційній сфері, у тому числі загибель людей, спричинення тяжких тілесних ушкоджень, знищення матеріальних цінностей тощо;

- в умовах воєнного стану зазвичай зростає активність іноземних держав, іноземних організацій щодо отримання військово-значущої інформації, особливо з використанням сучасних цифрових технологій;

- об'єктивно зростає обсяг чутливої інформації, розголошення або передача якої ворогу може завдати непоправну шкоду державній безпеці, правам та свободам громадян;

- у зв'язку з підвищенням навантаженням на всі державні структури, у тому числі на слідчі та судові органи, об'єктивно зменшується їх спроможність проведення досудового слідства та судового розгляду у порядку, передбаченому чинним законодавством, зокрема, може виникнути неможливість доступу до ЄРДР, неможливість виконання у встановлені законом строки слідчим суддею його повноважень у кримінальному провадженні, неможливість забезпечення присутності під час проведення процесуальних дій понятих, проведення допиту свідків у судовому засіданні тощо.

Ці та інші чинники обумовили необхідність змін як у матеріальному, так і у кримінальному процесуальному законі. Зокрема, після початку активної фази збройної агресії РФ проти України Верховною Радою України було прийнято низку змін та доповнень до КК та КПК України, а саме:

1) Розділ I Особливої частини КК України згідно із Законом України № 2108-IX від 03.03.2022 р. доповнено ст. 111-1 («Колабораційна діяльність»), яка передбачає три склади кримінального правопорушення, основним або

додатковим об'єктом яких є інформаційна безпека. Зокрема, це ч. 1 вказаної статті, яка криміналізує публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України та публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора; ч. 3, що встановлює покарання за здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти з метою сприяння збройної агресії проти України та ч. 6, яка, серед іншого, встановлює відповідальність за здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією. Також, приміткою 3 до вказаної статті визначено, що під здійсненням інформаційної діяльності розуміється створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення відповідної інформації;

2) Розділ I Особливої частини КК України доповнено ст. 114-2 («Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану») згідно із Законом України № 2160-IX від 24.03.2022 р. із змінами, внесеними згідно із Законом № 2178-IX від 01.04.2022 р., яка криміналізує несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 1), а також поширення інформації про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, за можливості їх ідентифікації на місцевості, якщо така інформація не розміщувалася у відкритому доступі Генеральним штабом Збройних Сил України, Міністерством оборони України або іншими уповноваженими державними органами, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 2);

3) Законом України № 2149-IX від 24.03.2022 р. змінено редакцію ст. 361 («Несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж») КК України, яка передбачає відповідальність за несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж, зокрема, посилено покарання за вказані дії, вчинені в умовах воєнного стану; крім того змінено редакцію ч. 1 ст. 361-1 («Створення з метою протиправного

використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут») КК України, що передбачає відповідальність за створення з метою протиправного використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут;

4) Законами України № 2125-IX від 15.03.2022 р. та № 201-IX від 14.04.2022 р. було внесено ряд змін до Розділу Х «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану» КПК України. Зокрема, дозволено зміна строків внесення відомостей до ЄРДР після відкриття кримінального провадження, змінено порядок фіксації результатів досудового розслідування, запроваджено особливості проведення ряду слідчих (розшукових) дій, передбачена можливість делегування ряду функцій слідчого судді відповідному керівнику органу прокуратури.

Таким чином, у найкоротший строк після запровадження воєнного стану законодавцем було удосконалено нормативну базу, що регламентує особливості протидії злочинності в умовах воєнного стану, а також запроваджено процесуальні зміни, необхідні для реалізації норм матеріального права.

У цілому, вказані зміни до КК України можна визначити як своєчасні та необхідні, водночас, певні формулювання, використані законодавцем, мають як серед науковців, так і в правозастосовній діяльності. Так, вдосконалення потребує диспозиція ч. 1 ст. 111-1, яка на сьогодні сформульована так: «Публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України».

Зокрема, не можна вважати вдалою законодавчою конструкцією поєднання у даній нормі таких формулювань, як «публічне заперечення» та «встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України». Більш доцільно встановити відповідальність за публічні заклики до встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України.

Беручи до уваги зазначене, вважаємо більш обґрунтованим наступне формулювання диспозиції вказаної частини: «Публічне заперечення громадянином України збройної агресії проти України, якщо факт такої агресії офіційно встановлений компетентними органами державної

влади України; публічні заклики громадянином України до окупації частини території України, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях України; публічне схвалення громадянином України рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора».

Якщо норми ст. 111-1 КК України криміналізують діяння, пов'язані з розповсюдженням недостовірної інформації або з використанням інформації як засобу ворожої пропаганди, норми ст. 114-2 стосуються розкриття (поширення) інформації, яке може становити небезпеку для державних інтересів, перш за все, у воєнній сфері.

Потреба у вказаній новелі виникла у зв'язку з тим, що склад злочину, передбачений ст. 114 КК України містить такий обов'язковий елемент, як предмет – відомості, що у встановленому порядку віднесені до державної таємниці. Однак, в умовах збройного конфлікту до будь-якої особи може потрапити інформація, що формально не віднесена до державної таємниці, але поширення чи передача якої ворогу може становити значну небезпеку, наприклад, інформація про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів, про переміщення, рух або розташування Збройних Сил України чи інших військових формувань, які особа може безпосередньо спостерігати. Таким чином, норма ст. 114-2 КК України усуває суттєву прогалину у вітчизняному кримінальному законодавстві.

Водночас, законодавча конструкція вказаної статті як кримінального правопорушення із формальним складом, на нашу думку, є не виправданим з наступних підстав.

Так, навряд чи має сенс витратити сили і засоби слідчих та судових органів на притягнення до відповідальності осіб, які розповсюджують завідомо неправдиву, вигадану інформацію про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну. Водночас, оскільки така інформація, зрозуміло, не розміщувалася (не поширювалася) у відкритому доступі державними органами України або в офіційних джерелах країн-партнерів, такі дії підпадають під кримінальне покарання за вказаною статтею.

Більш доцільним, на нашу думку, було б використання для криміналізації цього діяння матеріального, або змішаного, формально-матеріального складу, тобто притягнення до відповідальності тільки тих осіб, які поширенням певної інформації створили реальну небезпеку для інтересів держави. Відповідну диспозицію можна було б сформулювати наступним чином: «Поширення інформації про направлення, переміщення

зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, у тому числі про їх переміщення територією України, якщо така інформація не розміщувалася (не поширювалася) у відкритому доступі в офіційних джерелах України або країн-партнерів і якщо її поширення створило небезпеку для державних інтересів України, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану».

Немає сумнівів, що під час збройного конфлікту або в умовах воєнного стану уряді випадків неможливо дотримуватись всіх вимог, передбачених процесуальним законодавством у мирний час. Тому цілком виправданими виглядають такі новели, як зміна строків внесення відомостей до ЄРДР, спрощення порядку фіксації результатів досудового розслідування, зміна порядку проведення ряду слідчих (розшукових) дій, запровадження можливості делегування ряду функцій слідчого судді відповідному керівнику органу прокуратури.

Водночас, необхідно звернути увагу, що серед правознавців вказані зміни мають неоднозначну оцінку. Зокрема, у науковців і практиків виникають питання щодо доцільності внесення змін до процесуальних норм, які регламентують порядок затримання підозрюваних та тримання їх під вартою. Фахівці відзначають, що такі зміни порушують баланс інтересів суспільства та держави та негативно впливають на ефективність забезпечення права на справедливий суд [10]. Вказане свідчить про необхідність подальшого вдосконалення інституту кримінально-правової охорони військово вагомої інформації в умовах воєнного стану.

Також слід зауважити, що в умовах збройної агресії разом з посиленням кримінально-правової охорони інформаційної сфери, зросла потреба у вдосконаленні тих нормативних актів, що містять бланкетні норми, які визначають предмет кримінальних правопорушень в інформаційній сфері, зокрема, Закону України «Про державну таємницю» [11]. Останній регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту інтересів України у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, а також встановлює порядок обмеження доступу до інформації, яка містить державну таємницю.

Відповідно до вказаного закону, до державної таємниці у сфері оборони може бути віднесена інформація про зміст стратегічних і оперативних планів та інших документів бойового управління, підготовку та проведення військових операцій, стратегічне та мобілізаційне розгортання військ, а також про інші найважливіші показники, які характеризують організацію, чисельність, дислокацію, бойову і мобілізаційну готовність, бойову та іншу військову підготовку, озброєння та матері-

ально-технічне забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань: про напрями розвитку окремих видів озброєння і військової спеціальної техніки, їх кількість, тактико-технічні характеристики, організацію і технологію виробництва, наукові, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, пов'язані з розробленням нових зразків озброєння, військової і спеціальної техніки або їх модернізацією, а також про інші роботи, що плануються або здійснюються в інтересах оборони країни; про сили і засоби цивільної оборони України, можливості населених пунктів, регіонів і окремих об'єктів для захисту, евакуації і розосередження населення, забезпечення його життєдіяльності та виробничої діяльності об'єктів народного господарства у воєнний час або в умовах інших надзвичайних ситуацій; про геодезичні, гравіметричні, картографічні, гідрографічні та гідрометеорологічні дані і характеристики, які мають значення для оборони країни.

Крім Закону України «Про державну таємницю» вітчизняна нормативно-правова база містить значну кількість як законів, так і підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують суспільні відносини в інформаційній сфері й забезпечують інформаційну безпеку, при цьому не всі зазначені нормативно-правові акти пов'язані між собою, має місце їх термінологічна неузгодженість. Це вимагає формування єдиних підходів до створення правових норм у системі інформаційного законодавства, у тому числі з питань забезпечення інформаційної безпеки, шляхом кодифікації відповідного законодавства, на чому неодноразово наголошувалось [12; 13; 14; 15].

У зв'язку з викладеним, можна зробити наступні **висновки**:

- найпотужнішим впливом на забезпечення воєнної безпеки України є інформаційна складова, що здійснюється через глобальні інформаційні мережі;

- інформаційна безпека держави виступає системоутворюючим фактором, поєднуючи в єдиному інформаційному просторі всі інші сфери воєнної безпеки держави, у зв'язку з чим, інформаційна безпека посідає одне з основних місць у загальній архітектурі воєнної безпеки держави, а система її забезпечення – одне з ключових ланок у системі забезпечення воєнної безпеки країни;

- запроваджені зміни до КК України після введення воєнного стану, можна визначити як своєчасними та необхідними;

- існує необхідність подальшого вдосконалення диспозицій ст. ст. 111-1 та 114-2 КК України;

- зміни до процесуального законодавства пов'язані з проведенням досудового розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану є своєчасними та необхідними, водночас вони не повинні порушувати баланс інтересів

суспільства і держави та негативно впливати на ефективність забезпечення права на справедливий суд;

– одним із пріоритетів розвитку національного інформаційного права є створення цілісної системи законодавства з питань розвитку інформаційного суспільства та забезпечення інформаційної безпеки, у тому числі здійснення кодифікації інформаційного законодавства.

Література

1. Тарасюк А. В. Кібербезпека України на сучасному етапі державотворення: теоретико-правові основи: монографія. Київ; Одеса: Фенікс, 2020. 404 с.
2. Вознюк А. А. Концептуальні засади запобігання суспільно небезпечним діянням. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2 (99). С. 156–165.
3. Головкин Б. М. Про детермінацію злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 274–280.
4. Головкин Б. М. Теперішнє і майбутнє кримінології. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 149. С. 168–184.
5. Cherniavskiy S. S., Golovkin B. N., Chornous Y. M., Bodnar V. Y., Zhuk I. V. International cooperation in the field of fighting crime: directions, levels and forms of realization. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, Issue 3. P. 1–11.
6. Karchevskiy M., Komarnytskyi V., Yakovenko M., Kovalenko A., Kovalenko V. Restoration of criminal justice and introduction of transitional justice in the conditions of restoration of territorial integrity of Ukraine and reintegration of Donbas. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol. 9. P. 349–356.
7. Колб О. Г., Новосад Ю. О. Щодо змісту деяких детермінант, що обумовлюють та сприяють вчиненню злочинів. *Kelm : Knowledge, Education, Law, Management*. 2017. № 4 (20). С. 169–178.
8. Певцов Г. В., Задків С. В., Сідченко С. О., Хударковський К. І. Інформаційна безпека у війсьній сфері: проблеми, методологія, система забезпечення : монографія. Харків : Цифрова друкарня № 1. 2014. 272 с.
9. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*, 2015, № 28, Ст. 250.
10. Фоміна Т., Рогальська В. Особливий режим слідства. Запобіжні заходи в умовах воєнного стану: що змінилось. *Закон і Бізнес*. URL: <https://zib.com.ua/ua/151472.html> (дата звернення: 21.08.2022).
11. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. *Відомості Верховної Ради України*, 1994, № 16, Ст. 93.
12. Луценко Ю. В. Поняття, система та класифікація видів безпеки в контексті міжнародного правопорядку. *Соціально-правові студії*. 2019. Вип. 4 (6). С. 31–39.
13. Луценко Ю. В. Протидія злочинності в сучасних умовах. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 1 (7). С. 79–84.
14. Луценко Ю. В. Правові аспекти класифікації злочинів проти воєнної безпеки України, які віднесені до Розділу I Особливої частини КК України (Злочини проти основ національної безпеки України) (Частина 1). *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 3 (9). С. 8–17.
15. Луценко Ю. В. Теоретико-правові аспекти воєнної сфери в системі державної безпеки України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 3 (32). С. 49–53.

Анотація

Луценко Ю. В., Денисенко М. М. Протидія злочинності в умовах воєнного стану: теоретико-правові проблеми. – Стаття.

У статті досліджено теоретико-правові проблеми протидії злочинності в умовах воєнного стану. Наголошено, що протидія злочинності, у тому числі у сфері інформаційних технологій є актуальною проблематикою в сучасних умовах державотворення.

У роботі звертається увага на те, що сучасні етапи науково-технологічного розвитку світового співтовариства нерозривно пов'язані з упровадженням передових технологій. Зазначається, що сьогодні в Україні створені належні передумови переходу до суспільства нової генерації, що базується на інноваційних технологіях, наскрізній цифровізації виробництва, інформаційних і телекомунікаційних розробках, які забезпечують актуальність і достовірність інформації.

У ході наукового дослідження з'ясовано, що належний розвиток України неможливий без належного забезпечення інформаційної сфери суспільних відносин, що насамперед на пряму пов'язано з низкою складових частин державної безпеки України, зокрема: політичною, економічною, екологічною, соціальною, інформаційною та ін. Лише за умови належного існування інформаційної сфери можливе вирішення багатьох завдань щодо забезпечення державної безпеки та створення необхідних умов для стабільного розвитку політичних, економічних, соціальних, екологічних, духовних, інтелектуальних, демографічних засад життєдіяльності суспільства.

Зазначається, що найпотужнішим впливом на забезпечення воєнної безпеки України є інформаційна складова, що здійснюється через глобальні інформаційні мережі. Інформаційна безпека держави виступає системоутворюючим фактором, поєднуючи в єдиному інформаційному просторі всі інші сфери воєнної безпеки держави, у зв'язку з чим, інформаційна безпека посідає одне з основоположних місць у загальній архітектурі воєнної безпеки держави, а система її забезпечення – одне з ключових ланок у системі забезпечення воєнної безпеки країни.

Ключові слова: інформаційне протиборство, інформація у воєнній сфері, територіальній цілісності, електронні інформаційні комунікаційні системи, злочини проти національної безпеки.

Summary

Lutsenko Yu. V., Denysenko M. M. Combating crime under martial law: theoretical and legal problems. – Article.

The article examines the theoretical and legal problems of combating crime under martial law. It is emphasized that combating crime, including in the field of information technologies, is an urgent issue in the modern conditions of state formation.

The work draws attention to the fact that the current stages of scientific and technological development of the world community are inextricably linked with the introduction of advanced technologies. It is noted that today in Ukraine proper prerequisites have been created for the transition to a new generation society based on innovative technologies, end-to-end digitalization of production, information and telecommunications developments that ensure the relevance and reliability of information.

In the course of scientific research, it was found that the independent development of Ukraine is impossible

without proper provision of the information sphere of public relations, which is primarily directly related to a number of components of the state security of Ukraine, in particular: political, economic, ecological, social, informational, etc. Only under the condition of the proper existence of the information sphere is it possible to solve many tasks related to ensuring state security and creating the necessary conditions for the stable development of the political, economic, social, ecological, spiritual, intellectual, and demographic foundations of society's life.

It is noted that the most powerful influence on ensuring the military security of Ukraine is the

information component, which is carried out through global information networks. Information security of the state acts as a system-forming factor, combining in a single information space all other spheres of military security of the state, therefore, information security occupies one of the fundamental places in the general architecture of military security of the state, and the system of its support is one of the key links in the support systems military security of the country.

Key words: information warfare, information in the military sphere, territorial integrity, electronic information communication systems, crimes against national security.